

การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

นางสาวธนพร ตังจงเจริญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาสารัตถศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-222-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I15883668

AN ANALYSIS OF THE ORGANIZATION OF MORAL ENHANCEMENT ACTIVITIES
IN ELEMENTARY SCHOOLS ACCORDING TO EDUCATIONAL POLICY OF THE
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Dhanaporn Deejongjarean

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Foundations of Education
Graduate School
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-222-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาวธนพร ตีจิงเจริญ
ภาควิชา   สารัตถศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราษฎร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรง ฐานดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ธนพร คัจจงเจริญ : การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (AN ANALYSIS OF THE ORGANIZATION OF MORAL ENHANCEMENT ACTIVITIES IN ELEMENTARY SCHOOLS ACCORDING TO EDUCATIONAL POLICY OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.รัตนา ตุงกสวัสถ์, 271 หน้า. ISBN 974-584-222-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีรูปแบบการวิจัยคือการศึกษาเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนยึดถือนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม 8 ด้านคือ สะอาด ชยัน อุดหนุน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รู้และปฏิบัติตามกติกามีผู้อำนวยความสะดวกหรืออาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจกำหนดแนวในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียน คณะครูกับผู้บริหารร่วมกันวางแผนและเขียนแผนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนโดยคำนึงถึงนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนการสอนในหลักสูตร และความต้องการของโรงเรียน ตามลำดับ และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนจัดครบทุกโรงเรียนคือ กิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน และกิจกรรมวันอำลาอาลัย ส่วนกิจกรรมที่ไม่ได้จัดทุกโรงเรียน อาจเสนอโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมสุขภาพปากและฟัน กิจกรรมตัดผมนักเรียน กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติด กิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนในโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง ตามลำดับ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และกิจกรรมแต่ละกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมหลายด้าน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า กิจกรรมเหล่านั้นส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากที่สุด สำหรับรูปแบบ วิธีการ บัณฑิต ข้อเสนอแนะ และผลในการจัดกิจกรรมพบว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... สาร์ตศึกษา
สาขาวิชา..... ศึกษานโยบายการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... ธนพร คัจจงเจริญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... รัตนา ตุงกสวัสถ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C240100 : MAJOR FOUNDATIONS OF EDUCATION

KEY WORD: MORAL ENHANCEMENT ACTIVITIES / ELEMENTARY / EDUCATIONAL POLICY OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

DHANAPORN DEEJONGJAREAN : AN ANALYSIS OF THE ORGANIZATION OF MORAL ENHANCEMENT ACTIVITIES IN ELEMENTARY SCHOOLS ACCORDING TO EDUCATIONAL POLICY OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. RATANA TUNGASVADI. 271 pp. ISBN 974-584-222-2

The purpose of this research was to analyze the organization of moral enhancement activities in elementary schools according to educational policy of the Bangkok Metropolitan Administration. The research methodology was descriptive and included documenting, surveying, and interviewing techniques.

The findings showed that moral enhancement activities, organized by the schools, followed the Bangkok Metropolitan Administration's policy. The activities included cleanliness, diligence, endurance, savings, faithfulness, sacrifice, gratitude, knowledge of and conformation to school regulations. The decision-making was made by the school directors or the principals. Then the school's annual operation plan would be developed and written together by the teachers and the administrators. The plan concerned mostly the Bangkok Metropolitan administration's policy. It concerned less the benefits expected from the activities organization; teacher-student relationships; school-community relationships; instruction as defined in the curriculum; and school needs. The activities organization was evaluated by means of observing student behavior. The activities provided by every school included cleanliness, Boy Scout and Red Cross youth, school lunch program, respecting Teacher's Day, Mother's Day, Father's Day, physical education, and farewell events. The activities provided by some schools, ranked from most to least in importance were school cooperation, oral and dental hygiene, student hair-cuts, financial savings, non-smoking and drug prevention campaign, school volunteers for basic hygiene, peer tutoring and brotherhood. These activities took place both inside and outside of the classroom. Each activity enhanced several aspects of morality, while diligence was enhanced most. Patterns, methods, problems, recommendations and results of the activities organization were found to be different with each activity.

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... สรรพตศึกษา
สาขาวิชา..... ศึกษานการศึกษ
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิต..... ธนพร ดีจงเจริญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สมัย ยืน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ ดร.นันทสาร สีสลับ อาจารย์พรศรี ทองสมจิตร อาจารย์มาสวิมล รักบ้านเกิด และ อาจารย์ธันวา จิวตระกูล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาช่วยตรวจแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก พลตรี จำลอง ศรีเมือง รองศาสตราจารย์ บุญนา ทานสัมฤทธิ์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครทุกท่าน ตลอดจนผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 23 โรงเรียน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เนื่องจากทุนวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. ศรีนทร วิริยะสินันท์ เป็นอย่างสูง และขอขอบคุณคุณอานวย จันทร์ คุณจิตมา เสถียรวิชัยคุณ คุณรุ่งอรุณ กุลธำรง ตลอดจนพี่ ๆ และ เพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจเสมอมา และขอขอบคุณ คุณปราณี กิจประชา ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพิมพ์เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณอา และน้อง ๆ ที่ให้อาหารและความห่วงใยในการเรียนเสมอมา คุณความดีหรือประโยชน์ที่พ้อมีอยู่บ้างจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ครูอาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน และสรรพสิ่งทั้งปวงด้วยความจริงใจ

ธนพร ตีจงเจริญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ณ
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
	ขอบเขตของการวิจัย.....	8
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	13
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	13
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	15
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรม.....	16
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม.....	33
	การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม.....	40
	การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา.....	46
	แนวการจัดกิจกรรมของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	68
	การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา.....	70
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	93
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	195
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	195
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	195
	สรุปผลการวิจัย.....	197
	อภิปรายผลการวิจัย.....	208
	ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	229
	รายการอ้างอิง.....	230
	ภาคผนวก.....	238
	ประวัติผู้เขียน.....	271

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เขตบริการการศึกษาที่ลุ่มได้ และจำนวนโรงเรียนของแต่ละสำนักงานเขต จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	90
2	รายชื่อและจำนวนโรงเรียนที่ลุ่มได้ในแต่ละสำนักงานเขต จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	91
3	สภาพด้านอายุของโรงเรียนประถมศึกษา.....	105
4	สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษา.....	106
5	พื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษา.....	107
6	จำนวนนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	108
7	จำนวนครูของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..	110
8	จำนวนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครูโรงเรียนประถมศึกษา.....	112
9	จำนวนอาคารเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา.....	113
10	จำนวนอาคารประกอบของโรงเรียนประถมศึกษา.....	114
11	จำนวนห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา.....	115
12	สภาพภาพด้านการมีห้องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา.	116
13	ลักษณะบริเวณสนามของโรงเรียนประถมศึกษา.....	117
14	สภาพด้านการมีป้ายคำขวัญ พระพุทธรูปประจำโรงเรียน สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และไม้ดอกไม้ประดับในบริเวณโรงเรียน.....	118
15	จำนวนโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และหรือนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดและคัดเลือก.....	119
16	สภาพภาพของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม....	138
17	นโยบาย การวางแผน และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม.....	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน.....	147
19	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน.....	149
20	การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา.....	152
21	การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	154
22	การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนประถมศึกษา....	156
23	การจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟันในโรงเรียนประถมศึกษา.....	160
24	การจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดในโรงเรียนประถมศึกษา.....	163
25	การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา.....	165
26	การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา....	168
27	การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา.....	170
28	การจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา.....	173
29	การจัดกิจกรรมออมทรัพย์ในโรงเรียนประถมศึกษา.....	175
30	การจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนประถมศึกษา	177
31	การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้องในโรงเรียนประถมศึกษา.	179
32	การจัดกิจกรรมวันไหว้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา.....	181
33	การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติในโรงเรียนประถมศึกษา.....	184
34	การจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติในโรงเรียนประถมศึกษา.....	187

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
35	การจัดกิจกรรมผลศึกษาและกีฬานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา....	190
36	การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัยในโรงเรียนประถมศึกษา.....	193

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย